

ICCSOR

Journal of Applied and Theoretical Social Sciences

ISSN:2687-5861

JATSS, 2022; 4(3), 247-260

First Submission:03.08.2022

Revised Submission After Review:08.09.2022

Accepted For Publication:09.09.2022

Available Online Since:30.09.2022

Research Article

Geopolitical Analysis of the Transnistrian Frozen Conflict in the Context of the Ukraine Crisis

Sevinç Aslan¹ & Levent Ürer²

Abstract

In this study, the Transnistria problem is evaluated through its strategic location between east and west. What is the geopolitical significance of the conflict between Transnistria and Moldova in the regional and international arena? Does the Ukraine War pose a security risk to the European Union based on the geopolitics of Transnistria? Is the European Union developing a new approach to the Transnistria problem in the axis of the Ukraine conflict in terms of its enlargement policies and security strategies? How does the Ukraine conflict shape energy and trade routes policies by creating a perception of regional restraint through Transnistria? On the basis of the aforementioned questions, this article analyzes the use of the Transnistria problem as a strategic buffer zone against the enlargement policies of the Russian Federation, European Union and NATO. It discusses about how Transnistria, as an example of frozen conflict, evolved from a domestic conflict to a regional frozen conflict and the risk of turning into a hot conflict. Within the framework of the analyzes made, it has been seen that the frozen Transnistrian conflict has the potential to turn into a hot conflict in terms of geopolitical terms and when evaluated together with the Ukraine crisis, the multi-actor nature of the crisis has the potential to create a regional security crisis in terms of military, economic and sociological terms.

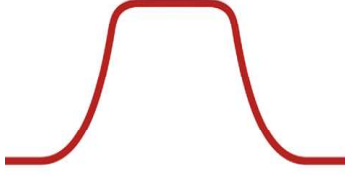
Keywords: Geopolitics, Frozen Conflict, Transnistria, Security, Ukraine Conflict

JEL Codes: F5, F51, N40

---

¹ Ph.D. Candidate, National Defense University, Atatürk Institute of Strategic Studies And Graduate Education, International Relations and Regional Studies Department, Istanbul/Turkey, saslan2@msu.edu.tr, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6817-0247>.(Corresponding Author)

² Prof. Dr., Istanbul Aydın University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Public Administration,, Istanbul/Turkey, leventurer@aydin.edu.tr, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5609-1189>

ICCSOR

Journal of Applied and Theoretical Social Sciences

ISSN:2687-5861

JATSS, 2022; 4(3), 247-260

İlk Başvuru:03.08.2022

Düzeltilmiş Makalenin Alınışı:08.09.2022

Yayın İçin Kabul Tarihi:09.09.2022

Online Yayın Tarihi:30.09.2022

Araştırma Makalesi

Transdinyester Donmuş Çatışmasının Ukrayna Krizi Bağlamında Jeopolitik Analizi

Sevinç Aslan¹ & Levent Ürer²

Öz

Bu çalışmada Transdinyester sorunu doğu-batı arasındaki stratejik konumu üzerinden değerlendirilmektedir. Transdinyester ile Moldova arasında yaşanan çatışmanın bölgesel ve uluslararası alanda jeopolitik önemi nedir? Ukrayna çatışması, Transdinyester jeopolitiği temelinde Avrupa Birliği'ne güvenlik riski taşımakta mıdır? Avrupa Birliği genişleme politikaları ve güvenlik stratejileri açısından Ukrayna çatışması ekseninde Transdinyester sorununa yeni bir yaklaşım geliştirmekte midir? Ukrayna çatışması, Transdinyester üzerinden bölgesel bir tehdit algısı yaratarak enerji ve ticaret yolları politikalarını nasıl şekillendirmektedir? Soruları temelinde cevaplar arayan bu makalede, Rusya Federasyonu, Avrupa Birliği ve NATO'nun genişleme politikalarına karşı Transdinyester coğrafyasının bir stratejik tampon bölge olarak kullanılması incelenmektedir. Bir donmuş çatışma örneği olan Transdinyester'in iç anlaşmazlıktan, çok aktörlü bölgesel bir donmuş çatışmaya nasıl evrildiği ve sıcak çatışmaya dönüşme riski tartışılmaktadır. Yapılan analizler çerçevesinde jeopolitik açıdan Transdinyester donmuş çatışmasının sıcak çatışmaya dönüşme potansiyeli barındırdığı ve Ukrayna krizi ile birlikte değerlendirildiğinde krizin çok aktörlü doğasının askeri, ekonomik ve sosyolojik olarak bölgesel güvenlik bunalımı yaratma potansiyeli taşıdığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Jeopolitik, Donmuş Çatışma, Transdinyester, Güvenlik, Ukrayna Çatışması

JEL Kodlar: F5, F51, N40

¹ Doktora Tez Öğrencisi, Milli Savunma Üniversitesi, Atatürk Stratejik Araştırmalar ve Lisansüstü Eğitim, Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler ve Bölgesel Çalışmalar Bölümü, İstanbul/Türkiye, saslan2@msu.edu.tr, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6817-02>.(Sorumlu Yazar).

² Prof. Dr., İstanbul Aydın Üniversitesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi, Kamu Yönetimi Bölümü, İstanbul/ Türkiye, leventurer@aydin.edu.tr, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5609-1189>

1. Giriş

Sovyetler Birliği'nin dağılma sürecinde, Sovyet coğrafyasında yaşanan ayrılıkçı hareketler ve kurulan yeni devletler birçok çatışmaya neden olmuştur. Günümüzde bu çatışmaların kesin bir barış anlaşmasıyla çözülememiş olmasından dolayı literatürde donmuş çatışma kavramı temelinde incelenmektedir. Transdinyester ile Moldova arasında yaşanan anlaşmazlık da bir barış anlaşması zemininde çözülemediği için donmuş çatışma çalışmaları arasında yer edinmiştir. Ancak Transdinyester sorunu, eski Sovyet bölgesinde var olan diğer donmuş çatışmalardan başlangıç ve devam ettiği süreç açısından ayrılmaktadır. Bunun sebebi dilsel bir problem temelinde başlayan gerginliklerin çatışmaya dönüşmüş olmasıyla birlikte, en temel fark tarihsel olarak bölgede herhangi bir etnik sorunun ya da çatışmanın daha önce hiç yaşanmamış olmasıdır.

Transdinyester'in yer aldığı Moldova'nın doğu sınırı ile Ukrayna'nın batı sınırı arasındaki bölge etnik açıdan bir çatışma yaşamamış olsa da tarihsel süreçte söz konusu coğrafya jeopolitik açıdan bölgesel güçlerin sınır algılarında önemli rol oynamaktadır. Söz konusu bu algı hem Avrupa devletleri hem de Rusya açısından kültürel, siyasi, ekonomik ve güvenlik anlayışları temelinde gerçekleşmiş tarihsel olaylarla da cevaplanabilmektedir. Buradan hareketle Transdinyester'in, Napolyon'un 1812 Rusya Seferi, 1872 yılında Bismarck'ın Üçlü İmparatorlar Birliğini kurması (Sandler, 2016: 251) ile başlatılabilecek süreçte 1945 Yalta Konferansı paylaşım sınırları ve günümüzde Avrupa Birliği'nin doğu sınırı olarak görülen hattın orta noktasında yer aldığı görülmektedir (Uçarol, 2006: 621-622). Dolayısıyla bir ya da birkaç sebebin oluşturduğu bu nedensel olaylar zinciri Transdinyester donmuş çatışmasına farklı perspektifler açmaktadır. Çoklu nedensel döngüler, jeopolitik ile birlikte değerlendirildiğinde bünyelerinde belirsizliği de barındırdıkları gözlenebilir.

Dolayısıyla diğer donmuş çatışmalara nazaran benzersizlik arz eden nedenlerin yanında Transdinyester çatışmasının coğrafi konumu odağa konularak kültürel, siyasi, ekonomik ve güvenlik anlayışları ile birlikte jeopolitik temelli bir bakış açısının da gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu amaçla çalışmada öncelikle sorunun ortaya çıkışı ve gelişimi incelenmektedir. Çatışmanın dönüşüm süreçleri ve bu çözüm süreçlerine eklemlenen aktörlerin bakış açıları tartışılarak, Ukrayna çatışmasının çatışmaya jeopolitik açıdan etkileri veya yansımalarının yönü değerlendirilmeye çalışılmaktadır. Temel olarak Kara Hakimiyet ile Kenar Kuşak teorileri kullanılarak Transdinyester çatışmanın çok aktörlü doğasının Ukrayna çatışması ile birlikte bölgede yarattığı güvenlik bunalımı açıklanmaya çalışılmaktadır.

Bu bağlamda bölgesel ve küresel aktörlerin soruna yaklaşımları tartışılmakta ve jeopolitik teoriler üzerinden sorunun nasıl bir süreçte donmuş olarak bekletildiği incelenmektedir. Bu incelemede özellikle Rusya ve Avrupa Birliği'nin donmuş çatışmalara bakış açısının ne olduğu ve Ukrayna çatışması ile birlikte hangi koşullar temelinde değişime uğradığı tartışılmaktadır. Bu doğrultuda herhangi bir çatışmanın nihai çözüme kavuşturulmaması ve sadece ateşkes anlaşması yapılarak geçici olarak sonlandırılması anlamı taşıyan donmuş çatışmaların, birden fazla bölgesel ve küresel aktörün hem stratejik hem de jeopolitik çıkarları açısından taşıdığı önemin değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

2. Moldova-Transdinyester Çatışması

Tarihsel olarak Romanya yönetimine bağlı olan Besarabya (Moldova), Romence konuşan ve kendilerini Romen olarak tanımlayan bir topluluktur. Ancak günümüzde Moldova sınırları içinde kalan ve Transdinyester olarak adlandırılan bölge, Sovyetler Birliği döneminde yoğun bir Slav göçüne maruz kalmıştır. Bunun sonucu şehirlerde Rusça egemen dil haline gelmiş ve bu bölgenin siyasi geçmişi Rusya ile ilişkilendirilmiştir (Kurt and Khasanov, 2019: 424). Sovyetler Birliği'nin dağılma sürecine girmesi ve Berlin Duvarı'nın yıkılışıyla birlikte,

Sovyet coğrafyasında yeni devletlerin de kurulma süreci başlamıştır. 1991'de Moldova'nın bağımsızlığını ilan etmesiyle birlikte Romanya ile birleşme iddiaları gündeme gelerek Transdinyester sorunun başlangıç noktasını oluşturmuştur (Halitoğlu, 2018: 153).

Aslında Moldova ile Transdinyester arasındaki ilişkiler 1989 yılının ilk yarısında gerilmeye başlamıştır. 27 Nisan 1989'da Moldova Yüksek Konseyi Başkanı olarak Mircea Snegur'un seçilmesi, temel değişiklik önerilerinin ortaya çıkışını da beraberinde getirmiştir. Moldova'nın yeni devlet bayrağının Romanya bayrağından farklı olmayacağı, Anayasası'nın 168. Maddesinde belirtilmiştir. Bunun üzerine 30 Nisan-8 Mayıs 1990 tarihlerinde üç kent oluşturduğu (Tiraspol, Bender ve Ribnitsa) Transdinyester Kent Konseyi, Moldova'nın yeni devlet sembolünü tanımama kararı almıştır (Цуканова, 2011: 246).

Bu kararın ardından Kişinev ve Tiraspol arasındaki ilişkilerin gerilmesine neden olan diğer önemli gelişme, 31 Ağustos 1989'da Moldova Yüksek Kurulu'nun yeni dil yasalarını kabul etmesidir. Tepki olarak da Tiraspol, Bender, Rinbitsa ve Chisinau'nun birçok sanayi kuruluşu, yeni dil yasalarının kabul edilmesini protesto etmek için siyasi grev ilan etmişlerdir (Харитонов, 2008: 190-190). 1990'lı yıllarda bölgede başlayan milliyetçilik akımları Moldova'yı da etkilemiştir. Moldova dili olarak Rumence, devlet dili ve Latin alfabesine geçişi sağlayacak olan üç adet dil kanunu kabul edilmiştir (Цуканова, 2011: 246). Bu kanunların kabul edilişi ve uygulamaya konulması Transdinyester tarafından dil, kültür ve siyasi reformlarla Moldova'nın, Romanya ile bütünleşme niyetinin kanıtı olarak görülmüştür. Moldova'nın bu niyeti ise bölgede büyük protesto gösterileri ve tartışmalara neden olmuştur (Brezinau and Sponu, 2010: 16). Nitekim dil anlaşmazlığı temelinde başlayan tartışmalar etnik bir sorunun başlangıcını teşkil ederek şiddetin yükselmesine ve savaşın yaşanmasına giden yolda temel unsuru oluşturmuştur.

Transdinyester sorununa genel olarak bakıldığında temel anlaşmazlıklar dil, azınlık hakları ya da Slavları Latinleştirme politikaları gibi görünse de daha çok siyasi seçkinler arasında yaşanan bir çatışma olarak ortaya çıkmıştır (O'Loughlin et. al., 1998: 338). Diğer bir deyişle yerinden edilmiş seçkinleri soylarından ve yerlerinden etme politikası olarak algılanmış ve Moldova yönetimine karşı bir başkaldırı niteliği taşımıştır. Yani muhalefetin özünde, yerel parti ve devlet kurumu ağları ile özellikle sanayi faaliyetlerini yürüten ve koordinasyonunu sağlayan komitelerden kaynaklanmıştır (King, 2000: 187) denilebilir. Dolayısıyla Transdinyester sorununun; dil konusundaki anlaşmazlıklarla başlayarak, karmaşık ya da uzlaşılması imkânsız, rasyonel çözümleri engelleyen ekonomik, politik, ulusal ve diğer pek çok çatışmanın üstünü örten bir perde görevi gördüğü söylenebilir (Bugarski, 1992: 21).

Moldova'da başlatılan ve uygulanmaya konulan söz konusu politikalara, Transdinyester karşı duruş sergilemiş ve 1990'da özerklik referandumu yapılarak bölgenin özerkliği %96 oyla kabul edilmiştir. Bu referandumla kendi kendini yönetme veya gerekirse egemen bir Transdinyester Cumhuriyeti'nin ilanı tartışmaları başlamıştır (Kurt and Khasanov, 2019: 429). Bu tartışmaların ortaya çıkmasını tetikleyen gelişme ise aynı yıl 24 Haziran'da Besarabya'nın Sovyetler Birliği tarafından ilhakının 50. yıldönümünde Moldova'nın aynı dili konuşan iki devletin (Moldova ve Romanya) birleşmesi için talepte bulunması olmuştur (Cornet, 2016: 15).

Yaşanan bu gelişmelerin ardından Mayıs 1990'da Moldova genelinde yapılan seçimlerin sonucu Transdinyester tarafından tanınmamıştır. Nitekim bu seçim sonucunda iktidara gelen yöneticiler Moldova'nın Romanya ile birleşmesi konusunu destekleyenlerden oluşmaktadır (Telci, 2016: 777-779). Neticede eğer bir muhalefetle karşılaşılmaz ise söz konusu birleşmenin gerçekleşebilmesi için hiçbir mâni kalmamış görünmektedir. Yaklaşık bir yıl sonra 1 Temmuz 1990'da Moldova toplumunun Romanya ile birleşmesini sağlama yolunda radikal kararlar verilmek üzere, Moldova Halk Cephesi'nin iki kongresi gerçekleştirilmiştir. Bu

duruma tepki olarak 2 Eylül 1990'da ikinci Transdinyester Milletvekilleri Kongresi yapılmış ve Sovyetler Birliği'nin bir parçası olarak Moldova-Transdinyester Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nin kurulmasına, ancak Moldova'dan ayrılmasına karar verilmiştir. Bütün bu kararlar siyasi ve toplumsal açıdan yaşanan gerginlikleri artırarak Dinyester nehri yakınlarında küçük çaplı çatışmaların yaşanmasına neden olmuştur (Цуканова, 2011: 246-247). Bu gelişmeler yeni bir süreci başlatmış ve 1991 yılında hem Moldova hem de Transdinyester, Sovyetler Birliği'nden bağımsızlıklarını ilan etmiştir (Transdinyester Moldova Yüksek Konseyi, 2019). Bu gelişmeyle birlikte bölge her ne kadar Moldova'nın parçası olmaya devam etmişse de Moldova tarafından gelebilecek herhangi bir saldırıya karşı korunması için Sovyetler Birliği'nin 14. Tümeni bölgeye konuşlandırılmıştır (Telci, 2016: 773).

Taraflar arasında ilk silahlı çatışmalar 1990 yılının son aylarında başlamıştır. Bu küçük çaplı çatışmalar daha sonra Tiraspol'ün kontrolünde olan Dinyester'deki noktalara sızarak artmaya devam etmiştir. 1992 yılında Moldova Cumhurbaşkanı tarafından imzalanan yeni anayasal düzenin kurucu kararnamesi, çatışmaları tırmandırmış ve kısa sürecek olan savaşa yol açmıştır. Kasım 1991'den Temmuz 1992'ye kadar süren silahlı çatışmalar sonucunda her iki tarafın da önemli sayıda kayıpları olmuştur (Бражалович et al., 2016: 139).

Bu savaşta Transdinyester yanında yer alan 14. Ordu'nun belirleyici eylemleri sonucunda 3 Temmuz 1992'de Moskova'da, Moldova ve Rusya Federasyonu (RF) cumhurbaşkanları bir toplantıda sorunun çözümü için bir araya gelmişlerdir. Bu görüşme iki aktör arasındaki çatışmanın çözümüne RF'nun katılımıyla siyasi bir çözüm aranması için ilk girişim olmuştur (Büscher, 2016: 28). Uluslararası toplumda devlet olarak tanınmayan Transdinyester ile tanınan Moldova ilişkilerinde 90'ların başından itibaren yaşanan çatışmanın, kendi aralarında yapacakları girişimlerle çözülemeyeceği anlaşılmıştır. Nitekim bir çözüm bulabilmek için bölgede etkisi olan RF'nun katılımının istenmesiyle Transdinyester sorununda üçüncü taraf belirlenmiş bulunmaktadır. RF'nun Transdinyester ile Moldova arasındaki çatışmada askeri ve politik müdahalesi silahlı çatışmanın sona ermesinde önemli katkılar sağladığı söylenebilir. Nitekim çatışmanın barışçıl çözümü için 21 Temmuz 1992'de Moskova'da üç tarafın katılımı ile Moldova Cumhuriyeti ile Transdinyester Bölgesinde Silahlı Çatışmanın Barışçıl Çözümünün Prensipleri Anlaşması imzalanmıştır (Бражалович et al., 2016: 141).

Bu anlaşmanın ardından askeri bir çatışma yaşanmaması nedeniyle ortak barışı koruma kuvvetlerinin sayısı azaltılmıştır. 1998 yılına gelindiğinde ise Moldova ile Transdinyester Arasında Güven İnşa Etme Önlemleri ve İrtibatın Geliştirilmesi Anlaşması imzalanmıştır (Цуканова, 2011: 248). Söz konusu anlaşmalarla, barışı koruma faaliyetlerine 3+2 olarak adlandırılan yeni bir format getirilmiştir. Moldova ile Transdinyester arasında bölgede garantör arabulucu olarak RF, Ukrayna ve AGİT (Avrupa Güvenlik ve İş Birliği Teşkilatı), çatışmanın çözümü sürecindeki tarafları artırmıştır. Ancak 2003'e gelindiğinde RF'nun geliştirdiği ve Moldova'nın Transdinyester ile federal temelde birleşmesini amaçlayan Kozak Memorandumu kabul edilmemiştir (İsmayıl, 2017: 128-129). 2005 yılında ABD (Amerika Birleşik Devletleri) ve AB'nin (Avrupa Birliği) gözlemci olarak dahil olmasıyla son durum 5+2 formatına dönüşmüştür (Татаров, 2018: 249). Bu durum ise iki aktör arasında başlayan çatışmayı ve bu çatışmanın çözümünü önce bölgeselleştirmiş sonra da uluslararası hale getirmiştir.

Çatışma 2006 yılında Ukrayna hükümetinin bir kararnamesiyle, Transdinyester'e karşı ekonomik abluka başlatmasıyla bağlantılı olarak yeni bir sürece girmiştir. Bunun üzerine RF, Ukrayna ve Moldova'nın, durumu istikrarsızlaştırmaya çalıştığı gerekçesiyle söz konusu ablukayı kınamıştır. ABD ise Ukrayna'nın yanında yer alarak gümrük düzenlemelerini desteklemiştir (Borgen, 2006: 23). Bunun üzerine 17 Eylül 2006'da Transdinyester Cumhuriyeti'nde bağımsızlık referandumu yapılarak çoğunluk bağımsızlığı onaylamıştır.

Uluslararasılaşan sorunun taraflarından AB, AGİT, Avrupa Konseyi, Moldova, ABD ve Ukrayna referandum sonuçlarını tanımazken, RF Duması bağımsızlık referandumunun tanınmamış olsa da meşru olduğunu ilan etmiştir (Цуканова, 2011: 248).

Dil anlaşmazlığı olarak başlayan Transdinyester sorununun bir diğer önemli çıkmazı Romanya ve Moldova'nın birleşmesi konusudur. Böyle bir birleşmenin Moldova ve Transdinyester'in, RF coğrafyası için hem güvenlik hem de Yakın Çevre Doktrini açısından bir çıkar ile prestij kaybı yaratacağı ortadadır. Ayrıca Romanya'nın, AB ve NATO üyesi olduğu da dikkate alındığında aslında dilsel, kültürel ya da siyasi sorunların daha da üzerinde, AB'nin doğu sınırında jeopolitiğin yönetilmesi ile ilgili stratejik çıkarların bölgede etkili olması çatışmanın dondurulması temelindeki nedenleri belirginleştirmektedir. Nitekim AB genişleme süreci ile sınır güvenliği politikaları bir bütün arz etmektedir (Consilium Europa Press, 2022). Diğer taraftan AB ekonomisi ve kalkınması için hayati öneme sahip enerji güvenliği (Taranu, 2021) ile ticaret yolları söz konusu bölgenin doğu ile batı arasındaki jeopolitiğinin ortak noktalarını oluşturmaktadır (Baltag, 2022). Dolayısıyla bütün bu etkenler Transdinyester sorununun çözümü için başlatılan 5+2 formatındaki çözüm müzakerelerinin, kalıcı çözümün oluşturulamamasında rol oynadığını söylemek mümkündür.

3. Transdinyester Sorununa Bölgesel ve Küresel Aktörlerin Yaklaşımı

Transdinyester sorununun çözümü için bir araya gelen bölgesel ve küresel aktörler RF, Moldova, Ukrayna, Romanya ve ABD ile AB kurumları olan Avrupa Komisyonu, AGİT'tir (Batı, 2018: 2). Çatışmanın günümüze kadar bir çözüme kavuşturulamamasında bu bölgesel ve küresel aktörlerin her birinin soruna farklı bakış açıları ve stratejik çıkarları bulunmasının önemli etkisi olduğu ifade edilebilir.

Bölgenin hem tarihsel açıdan hem de bölgesel açıdan etkili aktörü olan RF, Transdinyester çatışmasında çok yönlü rol oynamıştır. RF bir yandan sorunun çözümünde müzakere sürecine dahil olmuş, diğer taraftan Transdinyester'i bölgesel çıkarlarının bir aracı olarak görmüştür. Bu bağlamda söz konusu çift yönlülük bölgede Rusya'nın etkisini güçlendirmek için düşünülen çift yönlü bir mekanizma işlevi görmüştür (Tüysüzoğlu, 2017: 190-193). Nitekim AB ve ABD'nin, Sovyetler Birliği'nin dağılması sonrasında bölgedeki genişleme faaliyetlerini engellemek için Transdinyester coğrafyası bir tampon bölge niteliği kazanmıştır (Cornet, 2016: 21-22). Ayrıca Transdinyester, Moldova ile NATO arasındaki yakınlaşmayı da sınırlayan bir etki yaratarak, bölgenin statükosunun korunmasında önemli bir araç haline dönüşmüştür.

2014-2015 yılları arasında Ukrayna'daki gelişmelerle bağlantılı olarak Transdinyester'in siyasi ve ekonomik krizlerle uğraştığı unutulmamalıdır. RF ile Ukrayna arasındaki sorunlu ve günümüzde çatışmaya evrilen durum göz önünde bulundurulduğunda, Transdinyester sorununun çözümünün daha da karmaşık hale geldiği (Гущин and Маркедонов, 2016: 4-6) gözlemlenebilir. Dolayısıyla RF'nun Transdinyester sorununun çözümsüz, istikrarsızlık yanlısı bir tutum izlemesinin ve Ukrayna ile sorunlarını kendi lehinde sonuçlandırınca kadar 5+2 formatındaki müzakerelerin devam etmesinden yana tutum sergilediği görülmektedir.

Transdinyester için barışı koruma misyonunun mevcut biçimini koruması ve RF'nun barışı koruma görevlilerinin varlığı, Dinyester kıyılarında istikrarı koruyucu olarak görülmektedir. Diğer taraftan RF için Transdinyester, Moldova'nın AB'ne katılımını ve NATO'nun doğuya genişlemesinin engellenmesi adına bir ara tampon bölge olarak görülmektedir (Бражалович et al., 2016: 150). Bu bağlam doğrultusunda Transdinyester sorununun, RF açısından neden statükodan yana olduğu ve kendi stratejisine engel olabilecek herhangi bir çözüm önerisine yaklaşmadığını açıklanması açısından önem teşkil etmektedir.

Ukrayna, Transdinyester sorununa dahil olduğunda, barışçıl çözümü için Moldova ile birleşmesine kendi ekonomik çıkarları doğrultusunda sıcak bakmıştır. Ancak bugün Ukrayna'da yaşanan çatışma durumu da dikkate alındığında Kiev yönetimi Transdinyester'i, ABD'ye yakın politikalar izlemekte olan Ukrayna'yı güneyden tehdit edebilecek bir sıçrama tahtası ve Rus yanlısı bir yerleşim bölgesi olarak algılamaktadır (Гуццин and Маркедонов, 2016: 4-6). Bu algılama ise Transdinyester sorununun barışçıl çözümü için olduğu kadar, güvenlik, ekonomik ve sosyo-politik açıdan da olumsuz sonuçlar doğurmasına neden olmaktadır.

Bugün gelinen noktaya baktığımızda Moldova'da gerçekleşen bir iktidar değişikliğinin hem devletin dış politika anlayışında hem de Transdinyester sorununun çözüme dair bakış açısında köklü değişimlere yol açmadığı söylenebilir. Bununla birlikte Moldova, Kiev yönetiminden farklı olarak tarafsızlık beyanlarında bulunarak, RF ile büyük anlaşmazlıkların ortaya çıkmasını engellemeye çalışmaktadır. Ancak diğer taraftan AB ve ABD'nin desteği ve iş birliğinden de tamamen vazgeçmemektedir (Гуццин and Маркедонов, 2016: 5). Bu durumda Moldova'nın da Transdinyester sorununu hem bölgesel hem de uluslararası ortamda ulusal çıkarları için stratejik bir araç olarak gördüğü ve mevcut durumu korumak isteyeceği düşünülebilir.

AB üye ülkesi olan Romanya ise Transdinyester sorununun ortaya çıkışında en aktif rolü olan ülkelerin başında gelmektedir. Çünkü Traian Basescu başkanlığı döneminde (2004-2014), Molotof-Ribbentrop Paktı tarafından yapay olarak bölünmüş Romen halkının ((Öncü and Ekinci, 2014: 250-252), AB himayesi altında yeniden birleşmesi ihtiyacı kamuoyunda yeniden canlandırılmaktaydı. Ancak hem AB'nin bu duruma sıcak bakmaması hem de Romanya'daki yönetim değişikliği ile iktidara gelen Klaus Johannis, Moldova'nın katılım isteğini kendi çıkarları için kullanmış ancak nihayetinde kabul etmemiştir (Гуццин and Маркедонов, 2016: 6). Dolayısıyla ekonomik ilişkilerin sürdürülmesi haricinde, Büyük Birleşme fikrinin gerçekleşmesi mümkün olmamıştır. Birleşmenin gerçekleşmemesinde AB'nin de önemli rolü olduğu gözlenmektedir. Nitekim göç olaylarının sıklaşması sebebiyle Brüksel, sınırlarının yakın çevresinde herhangi bir değişiklik yapılmasına güvenlik gerekçeleriyle izin vermek istememiştir. Böyle bir durumla karşı karşıya kalmak istemeyen AB ise AGİT üzerinden sorunun çözümünde hem gözlemci hem de arabulucu statüsünü korumayı tercih etmiştir (Wolf, 2011: 870).

Günümüzde hala arabulucu olarak bölgede faaliyetlerini sürdüren AGİT'in sorunun çözümünde etkisi son derece kısıtlıdır. Örgütün görevi Moldova'nın bölgesel bütünlüğünü koruyarak Transdinyester sorununun barışçıl olarak kapsamlı bir çözüme kavuşturulması üzerine kurulmuştur. 2015'te Belgrad'da düzenlenen AGİT Bakanlar Kurulu toplantısında kurumun arabuluculuk rolü yeniden teyit edilmiş ve görevi, Moldova'nın toprak bütünlüğünün sağlanması yönünde çalışmalar yürütmesi olarak belirlenmiştir (Moldakhmet, 2019: 102). Ancak son yıllarda Transdinyester sorununa yeni faktörler dahil olmuştur. Ukrayna'nın komşusu olan Transdinyester, Kiev'in RF tarafından kendi politikalarına uyumu konusunda zorlayıcı ve tehditkâr bir unsur olarak görülmüştür. 2022 yılında başlayan Rusya'nın Ukrayna saldırısıyla birlikte ise bölgede sorun içinde sorun yaratılmakta ve AGİT bu durumda arabulucu olmaktan çok tarafların bilgi sağlayıcısı konumunda kalmaktadır (Гуццин and Маркедонов, 2016: 7).

Moldova ile Transdinyester arasında dil sorunu ile başlayıp, Moldova'nın Romanya'ya, Transdinyester'in ise RF'na bağlanma isteğiyle süren sorunun bölgeselleşmesi, çözümün daha da zorlaşarak karışık bir hal almasına neden olmuştur. Soruna bakış açılarında farklılıklar olan aktörlerin katılımı, bölgesel çözümün önünü tıkamış ve bu durum sorunun uluslararasılaşmasına zemin hazırlamıştır. Uluslararasılaşan Transdinyester sorununun

çözümünde ise sadece ulusal, ekonomik ve siyasi sorunların çözüme kavuşturulacağı varsayılmamalıdır. Çünkü küresel aktörlerin dahil olduğu doğu ile batı arasında kalan ve sınır oluşturan böyle bir bölgenin sorununa alan hakimiyeti veya etkisi gibi yeni stratejik konular dahil olmaktadır.

Doğu ile batı arasında Soğuk Savaş döneminde sürdürülen etki alanı mücadelesi, Soğuk Savaş sonrası Atlantikçi genişleme ve Avrupa'nın doğu politikaları ile jeopolitik hakimiyet alanı rekabetine dönüşmüştür. ABD ve NATO'nun Atlantikçi sistemsel hegemonya politikalarını engellemek yönünde Yakın Çevre Doktrini ve ardından çok kutupluluğu merkeze koyan RF, Yeni Avrasya stratejisi ile hareket etmektedir. RF'nun, yakın çevre olarak gördüğü eski Sovyet topraklarında yer alan ülkelerde batı kurumları olan AB ve NATO'nun genişlemesini ve etkili olmasını bir güvenlik sorunu olarak görmesi (Tüysüzöğlü, 2017: 193), bölgede güç oyununu jeopolitik oyuna dönüştürmüştür.

RF'nun çok kutupluluk anlayışının kurumsallaşabilmesi ve küresel güç olarak Avrasya genelinde hegemonya oluşturabilmesi için bölgede tarihsel, sosyo-kültürel, askeri, ekonomik ve siyasal unsurlar eliyle gücünü korumaya çalışmaktadır. Bu amaçla Moldova ile Ukrayna arasında kalan Transdinyester sorununu bir donmuş çatışma olarak tampon bölge niteliğinde görmekte ve AB ile NATO genişlemesini engellemeye çalışmaktadır (Cornell, 2014: 67-69). Moskova hükümeti bölgesel hegemonyasını kurmayı ve ulusal çıkarlarının başında gelen toprak bütünlüğünü devlet sınırları dışında, eski Sovyet coğrafyası özelinde koruyabilmek için Yakın Çevre Doktrini kapsamında Rus azınlıklar politikalarını da işletmektedir (Tüysüzöğlü, 2017: 196). Bu doğrultuda yakın çevresindeki devletlerde hem kendine yakın hükümetler eliyle etkisini koruyabilmek hem de bu devletlerin sistemsel etkinliğini Avrasya politikalarına uygun hale getirebilmek için, donmuş çatışma alanlarındaki belirsizliği kendi lehine kullanma stratejisi ile hareket ettiği görülmektedir.

Bununla birlikte AB'nin de politikalarının aynı düzlemde olduğu söylenebilir. Nitekim Transdinyester donmuş çatışmasına yaklaşımını 5+2 görüşmeleriyle durağanlaştırıp Ukrayna çatışması ile yeniden aktifleştirdiğini gözlemlemek mümkündür. AB sınır güvenliğini merkeze yerleştirdiği ve enerji ile ticaret yollarının güvenliğini vurguladığı, AB İçin Stratejik Pusula'da 2030'a kadar gerçekleştirilmesi planlanan konular belirlenmiş (A Strategic Compass for EU, 2022) ve bu doğrultuda bölgedeki üye devlet ve kurumları ile ortak hareket planları açıklanmıştır. Ukrayna çatışması sürerken Transdinyester şehirlerine yapılan saldırılar neticesinde AB'nin Romanya üzerinden Moldova'ya tam desteğini açıkladığı da dikkate alındığında Balkanlar ve Baltık bölgesindeki AB üyelerinin tehdit algılamaları kültürel, siyasi, ekonomik ve askeri olmak üzere çeşitlenerek bir bölgesel soruna yol açma potansiyeli taşımaktadır. Diğer taraftan Avrupa Konseyi'nin 2022 Mart ayında Versay'da gerçekleştirilen toplantıda Avrupa'nın tarihsel tehditlerinin yeniden gündeme taşınarak vurgulanması, tarihte yaşanmış Rusya tehdidinin yeniden merkeze alındığını göstermesi bakımından önemlidir (European Council, 2022). Bu açıklama ve belgeler ışığında bir donmuş çatışma olarak bekletilen Transdinyester sorununu Ukrayna çatışması temelinde ve bölgedeki AB ile NATO üyesi ülkeler üzerinden bölgesel güçlerin stratejik çatışma alanına dönüşme ihtimalinin olduğunu ifade etmemiz mümkündür (Kuczyński, 2022). Bu bağlamda hem AB'nin hem de RF'nun kültürel, siyasi, ekonomik ve güvenlik tehditleri algılarının ortak olduğu ve bölgesel sınırı oluşturan coğrafi bir alanda donmuş bir sorun olan Transdinyester'in jeopolitiğinin yeniden aktif bir soruna dönüşerek bölgeyi etkilemesi muhtemel görünmektedir.

4. Doğu-Batı Çatışmasında Transdinyester'in Jeopolitik Önemi

Moldova-Transdinyester ilişkilerinde bölgedeki jeopolitik görünüm, Transdinyester'in ayrılma sürecinde ortaya çıkmıştır. Soğuk Savaş sonrası Karadeniz bölgesinde ortaya çıkan

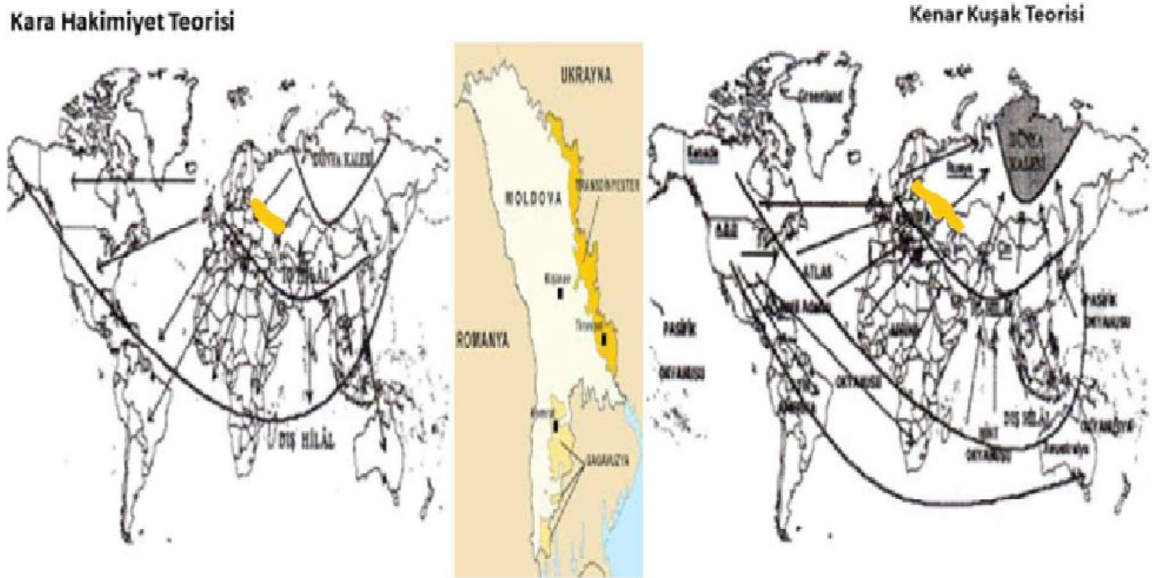

yeni siyasi gerçeklik, jeopolitik satranç tahtasında oyuncuların rollerini yeniden yapılandırarak (Kahraman, 2022: 64-65) dönüşmesine neden olmuştur. 1990'larda bölgede Transdinyester Cumhuriyeti'nin kuruluşu bölge siyasetindeki aktörlerin çıkarlarını gerçekleştirebilmelerinde önemli bir faktör haline dönüşmüştür (Akpınar, 2021: 187). Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra oluşan bölgesel güç boşluğundan hem eski Sovyet devletleri hem de uluslararası aktörler yararlanmak için harekete geçmişlerdir.

Transdinyester'in jeopolitik önemini; a) Transdinyester kültürel ve etnik açıdan Slav ve Romanesk medeniyetlerin arasındaki sınırı oluşturmaktadır, b) Moldova ile Ukrayna'nın açıkça Avrupa ve Atlantik ile olan dayanışması, Transdinyester coğrafyası ile sınırlanmaktadır ve c) Transdinyester, RF ile Avrupa arasındaki sınırın içinde kalması ile Karadeniz jeopolitiğine yakın olması (Тараров, 2018: 250) bakımından sıralamak mümkündür.

Diğer taraftan jeopolitik teoriler temelinde Transdinyester'in önemi Mackinder'in Kara Hakimiyet teorisinde yer alan iç hilal güvenlik çemberinin ortasında yer alması ve Avrupa ile sınır kuşağında bulunmasından kaynaklandığını söylemek mümkündür. Bununla birlikte Spykman'ın, Kara Hakimiyet teorisinden genişlettiği Kenar Kuşak alanının sınırına yakın bulunması, Transdinyester'in jeopolitik açıdan değerini arttırmakta hem bölgesel hem de küresel güçler için önemini daha net ortaya çıkarmaktadır (Şekil 1). Söz konusu önem sadece hakimiyet alanı açısından değil enerji kaynaklarının rotası üzerinde bulunmasından ve kuzey ticaret yollarının kavşaklarından biri olması dolayısıyla da stratejik bir noktadır (Aslan, 2019: 129-131).

Şekil 1: Jeopolitik ve Transdinyester'in Konumu

Kaynak: Cografyahocam, <http://cografyahocam.com/jeopolitik-teoriler/>, (Erişim: 30.12.2019)
Stratejik Ortak, <https://www.stratejikortak.com/2020/03/mackinderin-kara-hakimiyet-teorisi-nedir.html>, (Erişim 29.07.2022)

Depositphotos, <https://tr.depositphotos.com/vector-images/transnistria-map.html>, (Erişim: 15.07.2020)

Yukarıdaki web sitelerine dayanarak yazar tarafından hazırlanmıştır.

Şekil 1’de görüleceği gibi Kara Hakimiyet ile Kenar Kuşak jeopolitik teorilerinin yanı sıra Transdinyester alanının deniz jeopolitiğine de yakınlığı dikkat çekmektedir. Nitekim Transdinyester coğrafyasının dikey durumu karasal bir sınır hattı olarak kabul edilirse, güney sınırının da Karadeniz kıyısına bir hat çizdiği görülmektedir. Diğer taraftan Transdinyester, RF için batıdan gelebilecek tehlikeler açısından tampon bölge görevindedir. AB ve ABD için ise doğudan kaynaklı oluşabilecek tehditlere karşı bir tampon oluşturmaktadır. Diğer bir deyişle her iki teorinin de ortaya koyduğu gibi bir hakimiyet alanı yaratarak küresel oyuncuların hakimiyet alanlarını genişletme politikalarının araçsal coğrafyasında yer almaktadır.

Bunun yanı sıra Moldova ve Ukrayna gibi bu jeopolitiği paylaşan bölge devletleri tarafından ise dengeleyici unsur olarak kullanılabilirdiği gibi güvenlik tehditleri de yaratmaktadır. Yani ABD, AB ve RF gibi birkaç büyük gücü, çatışmanın çözümünün içine çeken bölgedeki gibi jeopolitik faktörler, genellikle sorunun çözümündeki temel engelleri oluşturmaktadır (Rojenskyi, 2011: 3). Buradan hareketle Moldova ile Ukrayna sınırları arasında dikey olarak uzanan Transdinyester coğrafyası jeopolitik bir yapı ya da jeopolitik yapısal (Croft, 2015) bir tasarım haline dönüştürüldüğü söylenebilir.

Ancak 24 Şubat 2022 tarihinde başlayan Rusya müdahalesinin karşılıklı çatışmaya dönüşmesi (Başçılar et.al., 2022: 796) Transdinyester’de donmuş olarak bulunan çatışmayı sıcak çatışmaya dönüştürebilecek riskler barındırmaktadır. Nitekim Rusya’nın Odessa’ya gerçekleştirdiği işgal saldırıları ve Transdinyester’in Karadeniz’e bağlantı oluşturabilecek nitelikteki güney sınırı, Ukrayna’nın Karadeniz’e çıkışını engelleme potansiyeli taşımaktadır. Rusya açısından ise Karadeniz hakimiyeti stratejisi bağlamında hayati öneme sahiptir. Transdinyester sorununun bir barış anlaşmasıyla çözülmemiş doğası hem Ukrayna hem de Moldova açısından askeri çatışmanın yanı sıra ekonomik ve sosyolojik güvenlik risklerini barındırmaya devam etmektedir.

5. Sonuç

Moldova ile Transdinyester arasındaki çatışma dil problemi ve etnisite üzerinden Moldova’nın Romanya ile birleşmek istemesi nedeniyle başlamış ve sıcak çatışmaya dönüşmüştür. Ancak Transdinyester sorunu büyüyerek bir çatışmaya dönüştüğünde, sistemin diğer aktörleri olan RF, AB, ABD, AGİT, Romanya ve Ukrayna’yı içine çekerek bölgeselleşmiş ve günümüzdeki Ukrayna çatışması ile de uluslararasılaşarak jeopolitik faktörlerin değerlendirilmesini beraberinde getirmiştir. Bu bağlamda Transdinyester sorununun temelde coğrafi konum üzerinden okunmasına da zemin oluşturmuştur.

Günümüzde Ukrayna çatışması ve Transdinyester çevresinde yaşanan gelişmeler (Odessa gibi liman şehirlerinin işgal girişimi) dolayısıyla güvenlik ikilemi ve gerilimi devam etmektedir. Rusya’nın NATO genişlemesinden algıladığı tehdit, Donbas jeopolitiğindeki tarihsel iddiaları temelindeki stratejilerinde olduğu gibi Transdinyester için de gündeme gelme riski taşımaktadır. Nitekim Transdinyester’de askeri gücü bulunmakla birlikte Slav nüfusunun da bulunması söz konusu riskleri arttırmaktadır. Her ne kadar Moldova, Romanya ile birleşme politikalarından vazgeçmiş olsa da Transdinyester sorunu çözüme kavuşturulamamış ve sorun kendi içinde büyüyüp farklı güçleri içine çekerek karmaşık bir hal alarak dönüşmüştür. Dolayısıyla Doğu-Batı ekseninde bir donmuş çatışma olarak uluslararası sistemin aktörleri tarafından çözümsüz bırakılarak bekletilen Transdinyester sorunu, jeopolitik ve stratejik bir araç olarak kullanılma potansiyeline sahiptir. Bu durum bölgede hakimiyet iddiaları ya da çıkarlarını koruma politikaları temelinde soruna müdahil olan aktörlerin Transdinyester donmuş çatışmasını yeniden gündeme getirme ihtimalinin risklerini taşımaya devam etmektedir. Bu bağlamda Transdinyester temelli bir perspektifle Ukrayna krizinin, AB ve

Rusya'yı karşı karşıya getirip, bölgesel anlamda anlaşmazlıkları arttırarak askerî açıdan olduğu kadar sosyolojik ve ekonomik bakımdan bölgede güvenlik bunalımını arttırıp genişletebilir.

Transdinyester donmuş çatışması özellikle jeopolitik teoriler açısından değerlendirildiğinde doğu-batı çatışmasının tam sınırında yer alarak doğunun batıya açılan kapısı olarak işlevsel bir unsur taşıdığı görülmektedir. Diğer taraftan Rusya'nın Avrasya Birliği, Yakın Çevre Doktrini ve çok kutuplu bir dünya stratejilerinin hayata geçmesi bakımından hayati öneme sahiptir. Batı merkezli bakış açısından değerlendirildiğinde ise doğuya doğru örgütler üzerinden genişleme ve derinleşme stratejisinde sosyal ve ekonomik olarak bölgenin hem doğal kaynakları hem de stratejik ticaret yollarındaki avantajları gibi hayati çıkarları açısından önemli bir coğrafi zemin teşkil etmektedir. Bu nedenle doğu-batı sınırında yer alması temelinde Transdinyester donmuş çatışması, sosyolojik ve askeri olduğu kadar enerji ve gıda ticaret yollarının kesişme alanındaki stratejik konumundan dolayı hem AB ve ABD hem de Rusya için çıkar çatışmasının da alanıdır. Dolayısıyla bu donmuş çatışmanın, sıcak çatışmaya evrilme potansiyelinin temelinde sadece askeri güvenlik değil enerji ve gıda ticaretinin yönetimini de elde etme stratejilerini içinde barındırmaktadır. Böylece Transdinyester donmuş çatışmasının çok aktörlü doğası, aktör sayısı kadar da stratejik çıkar içererek bölgedeki krizin çözümünden çok yeni gerginliklerin tırmanmasına zemin hazırlamaktadır.

Buradan hareketle Soğuk Savaş döneminde iki kutuplu bir sistemde ABD ve Sovyetler Birliği'nin yürüttükleri stratejilerin jeopolitik ile uyumundaki iş birliğinin dönüştüğü ve değiştiği görülmektedir. Soğuk Savaş sonrasında bölgesel ve küresel aktörlerin jeopolitik temelli stratejik çıkarları doğrultusunda, yeniden oluşturulmaya çalışılan sistem eski ya da yeni birçok sorunu gündeme getirmektedir. Ancak günümüzde henüz tek, çift ya da çok kutupluluğa evrilmemiş çok merkezli bir sürecin işlediği göz önünde bulundurulduğunda, jeopolitik ve stratejik çıkarların hakimiyet alanlarındaki krizleri genişletme ve derinleştirme potansiyeli artmaktadır. Bu bağlamda Transdinyester donmuş çatışmasının jeopolitik konumundan dolayı Ukrayna krizinin askeri, ekonomik ve sosyolojik gerginliklerinden etkilenerek yeniden sıcak çatışmaya dönüşme potansiyeli olduğu ifade edilebilir.

Kaynakça

A Strategic Compass for EU (2022), https://www.eeas.europa.eu/eeas/strategic-compass-security-and-defence-1_en, (Erişim: 30.07.2022).

Akpınar, Ö. (2021), A Frozen Conflict Zone in Moldova: Why no Solution Found in Transnistria, *Bayterek International Journal of Academic Research (BIJAR)*, 4(2), 179-193.

Aslan, Sevinç (2019), Enerji Ticaret Yollarına Jeopolitik Yaklaşım: Kuşak ve Yol İnisiyatifi Örneği (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı.

Baltag, Dorina (2022), <https://euobserver.com/opinion/154510>, (Erişim: 30.07.2022).

Başcılar, Mehmet, Karataş Mustafa & Pak Güre Merve Deniz (2022), Rusya-Ukrayna Savaşı Zorunlu Göç ve İnsani Koridorlar: Sosyal Hizmet Bağlamında Bir Değerlendirme, *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 11(2), 794 – 805.

Batı, Güney Ferhat (2018), Uluslararası Sistem ile Doğu Avrupa'nın Sorunu: Moldova ve Transdinyester, https://tasam.org/tr-TR/Icerik/51279/uluslararasi_sistem_ile_dogu_avrupanin_sorunu_moldova_ve_transdinyester_, (Erişim: 26.07.2022).

Borgen, Christopher J. (2006), Thawing a Frozen Conflict: Legal Aspects of the Separatist Crisis in Moldova, Report from the Association of the Bar of the City of New York, ST. John's University School of Law.

Cografyahocam, <http://cografyahocam.com/jeopolitik-teoriler/> (Erişim: 30.12.2019)

Бражалович, Ф.Л., Ключников М.И. & Туров Н.Л. (2016), Российская Миротворческая Операция в Приднестровье: Прошлое и Настоящее, *Вестник Пермского Университета. Политология № 2*, 138-155.

Brezianu, Andrei & Spanu Vlad (2010), *The A to Z of Moldova*, The A to Z Guide Series No: 232, Maryland: Scarecrow Press.

Bugariski, Ranko (1992), Language Situation and General Policy, R. Bugariski and C. Hawkesworth (Eds.), *Language Planning in Yugoslavia*, Bloomington: Slavica Publishers, 9-26.

Büscher, Klemens (2016), The Transnistria Conflict in Light of the Crisis over Ukraine, Sabine Fischer (ed.), *Not Frozen!*, SWP Research Paper Stiftung Wissenschaft und Politik German Institute for International and Security Affairs, 25-42.

Consilium Europa Press (2022), <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/03/11/statement-of-the-heads-of-state-or-government-on-the-russian-aggression-against-ukraine-10-03-2022/>, (Erişim: 25.07.2022).

Cornell, E. (2014), Tactics and Instruments in Putin's Grand Strategy, *Putin's Grand Strategy: The Eurasian Union and Its Discontents*, S. Frederick Starr & Svante E. Cornell (eds.), Washington: Silk Road Greene Studies, 59-81.

Cornet, Mélissa (2016), Pridnestrovian Moldovan Republic: What Legal Framework Under International Law for Unrecognized Entities?, Fordham Law School L.L.M International Law and Justice.

Croft, Hannah (2015), <https://rusi.org/event/under-35s-forum-transnistria-country-doesnt-exist>, (Erişim: 30.12.2019).

Depositphotos, <https://tr.depositphotos.com/vector-images/transnistria-map.html>, (Erişim: 15.07.2020)

European Council (2022), <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/03/11/statement-of-the-heads-of-state-or-government-on-the-russian-aggression-against-ukraine-10-03-2022/>, (Erişim: 25.07.2022).

Гущин, А. В. & Маркедонов С. М. (2016), Приднестровье: Дилеммы Мирного Урегулирования, Аналитическая Записка, *Российский Совет по Международным Делам*, No:1.

Halitoğlu, İslam (2018), Çatışma Çözümü Teorisi Bağlamında Bağımsız Devletler Topluğuunda Kriz Bölgeleri: Kırım ve Transdinyester Sorunları, Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Харитоновa, Н. И. (2008), Приднестровье: Война и Перемирие (1990-1992гг.) *Новый Исторический Вестник*, 187-197.

İsmayıl, Elnur (2017), Moldova'da Ayrılıkçı Bölgeler Sorunu ve Rusya-Batı Rekabeti, Atilla Sandıklı (Der.), *Küresel Riskler ve Bölgesel Krizler*, İstanbul: Bilgesam Yayınları, 125-144.

Kahraman, Hümeyra Sümeyye (2022), Jeopolitik Yaklaşımlar Ekseninde Rusya'nın Batı Balkanlar Politikası, Yüksek Lisans Tezi, Karabük Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

King, Charles (2000), *The Moldovans: Romania, Russia and the Politics of Culture*, Studies of Nationalities Series, Stanford University: Hoover Press.

Kuczyński, Grzegorz (2022), <https://warsawinstitute.org/moscow-plays-transnistria-card/>, (Eriřim: 29.07.2022).

Kurt, Selim & Khasanov Ibragim (2019). Güvenlikleştirme Kuramı Açısından Transdinyester Sorunu. *Karadeniz Araştırmaları*, XVI/63, 417-434.

Цуканова О. В. (2011), Этапы Молдово-Приднестровского Конфликта, Пробелы в Российском Законодательстве, *Юридический Журнал*, 2, 246-249.

Moldakhmet, M. (2019), Uluslararası Alanda AGİT'in Rolü, *Asya Studies-Academic Social Studies*, 7, Spring, 93-107.

O'Loughlin, John, Kolossov Vladimir & Tchepalyga Andrei (1998), National Construction, Territorial Separatism, and Post-Soviet Geopolitics in the Transdnier Moldovan Republic, *Post-Soviet Soviet Geography and Economics*, 39, 6, 332-358.

Öncü, Ali Servet & Ekinçi Oğuzhan (2014), İkinci Dünya Savaşı Öncesi Beklenmeyen Gelişme: 23 Ağustos 1939 Tarihli Alman Rus Paktı, *TSA* 18, 2, 241-263.

Rojenskyi, Mathew (2011), Prospects Unfreezing Moldova's Frozen Conflict in Transnistria, *Briefing by Matthew Rojansky Deputy Director, Russia and Eurasia Program Carnegie Endowment for International Peace*, Washington D.C.

Sandler, Oral (2016), *Siyasi Tarih İlkçağlardan 1918'e*, 32. Baskı, Ankara: İmge Kitabevi.

Stratejik Ortak, <https://www.stratejikortak.com/2020/03/mackinderin-kara-hakimiyet-teorisi-nedir.html>, (Erişim 29.07.2022)

Taranu, Anatol (2021), https://www.ipn.md/en/chisinau-and-geopolitics-of-russian-gas-op-ed-by-anatol-7978_1085711.html, (Erişim: 29.07.2022).

Татаров, Роман Александрович (2018), Приднестровская Молдавская Республика в Региональной Палитре Формирования зон Действия Геополитических Проектов в Причерноморье, *Власть*, 09, 248-254.

Telci, İsmail Numan (2016), Moldova’da Devlet İçinde Devlet: Transnistria, Kemal İnat, Burhanettin Duran ve Muhittin Ataman (Der.), *Dünya Çatışmaları*, 4. Basım, 1. Cilt, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 773-792.

Transdinyeser Moldova Cumhuriyeti Yüksek Konseyi, Resmi Web Sitesi, <http://vspmr.org/about/history/>, (Erişim: 30.12.2019).

Tüysüzöğlü, Göktürk (2017), Rusya Dış Politikası’nın Etkin Silahı: Donmuş Çatışma Bölgeleri, *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 13, 26, 185-219.

Uçarol, Rifat (2006), Siyasi Tarih (1789-2001), 6. Baskı, İstanbul: Der Yayınları.

Wolf, Stefan (2011), Analysis of Current Events a Resolvable Frozen Conflict? Designing a Settlement for Transnistria, *Nationalities Papers*, 39, 6, 863 –870.